

ФОНД
НАУЧНИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Списание за наука

„Ново знание“

ISSN 2367-4598 (Online)

Академично издателство „Талант“

Висше училище по агробизнес и развитие на
регионите - Пловдив

New Knowledge

Journal of Science

ISSN 2367-4598 (Online)

Academic Publishing House „Talent“

University of Agribusiness and Rural Development -
Bulgaria

<http://science.uard.bg>

FAMILIARITY OF BULGARIAN WOMEN WITH THE RISKS OF CERVICAL CARCINOMA

Valentin Irmov¹, Assen Pachedjiev², Petar Petrov^{3,4}

¹University Multi-Profile Hospital for Active Treatment "Deva Maria" – Burgas, Bulgaria

²Tissue Bank Cryo Center Bulgaria

³Multi-Profile Hospital for Active Treatment "Escullap" – Pazardzhik, Bulgaria

⁴University of agribusiness and rural development - Bulgaria

Abstract: Relatively large is the proportion of women claiming they can not assess the risks of developing cervical cancer. The education and age of respondents have the greatest impact on their knowledge of the risks of developing cervical cancer. Nearly a quarter of respondents have no clear idea of how they can protect themselves from developing cervical cancer. Most of the participants in the study think that they would best prevent the development of endometrial carcinoma by performing regular prophylactic examinations. Raising the education of respondents has a bearing on their knowledge of the subject, ie. with increasing numbers of women who do not have an opinion on how to protect themselves from cervical cancer is decreasing.

Keywords: awareness, risks, morbidity.

ЗАПОЗНАТОСТ НА БЪЛГАРСКИТЕ ЖЕНИ С РИСКОВЕТЕ ЗА ЗАБОЛЯВАНЕ ОТ КАРЦИНОМ НА МАТОЧНАТА ШИЙКА

Валентин Ирмов^{1,4}, Асен Пачеджиев², Петър Петров^{3,4}

¹УМБАЛ „Дева Мария“, гр. Бургас

²ТБ Криво Център България

³МБАЛ „Ескулап“, гр. Пазарджик

⁴Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив

Резюме: Относително голям е делът на жените, заявяващи, че не могат да преценят какви са за тях рисковете от развитие на рак на маточната шийка. Образованието и възрастта на анкетираните оказват най-голямо влияние върху познанията им относно рисковете от развитие на рак на маточната шийка. Почти една четвърт от анкетираните нямат ясна идея за това как биха могли да се предпазват от развитието на карцином на маточната шийка. Най-много от участничките в проучването мислят, че най-добре биха се предпазили от развитие на ендометриален карцином чрез извършването на редовни профилактични прегледи. Повишаването на образованието на анкетираните оказва влияние върху познанията им по въпроса, т.е. с повишаването му броят на жените, нямащи мнение за това как да се предпазват от карцином на маточната шийка, се понижава.

Ключови думи: запознатост, рискове, заболяемост.

ВЪВЕДЕНИЕ

В настоящия труд проучихме запознатостта на българските пациентки относно риска от развитие на рак на маточната шийка, тъй като сме на мнение, че според отношението на жените към тези рискове можем да правим изводи до каква степен те осъзнават сериозността на проблема. Считаме, че пациентки, които са добре запознати с рисковете от възникване на заболяването, биха били и добре запознати с начините за превенция и ранно откриване на цервикалния карцином. Едва ли жените, които намират риска от развитие на рак на маточната шийка за нищожен, са добре информирани относно възможностите за превенция и ранно откриване на заболяването.

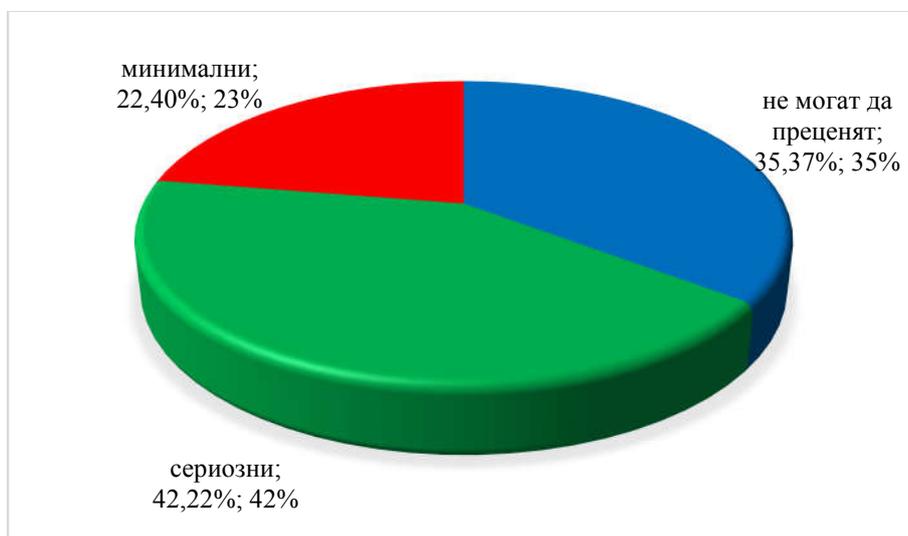
МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Задахме на анкетираните въпроса: *Какви са според Вас рисковете за заболяване от карцином на маточната шийка?* На анкетираните бяха дадени три възможни отговора: „минимални рискове“, „рискове сериозни до толкова, че заслужават ежегодна профилактика“ и „не мога да преценя“, събраната информация, от които ни е напълно достатъчна за постигане на гореспоменатата цел.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЯ

Установихме, че относително голям е делът на жените, заявяващи, че не могат да преценят какви са за тях рисковете от развитие на заболяването – $35,37 \pm 1.35\%$. Малко по многобройна е групата на жените, според които „рисковете от развитие на карцином на маточната шийка са сериозни до толкова, че заслужават ежегодна профилактика“ ($42,22 \pm 1.78\%$). Според $22,40 \pm 1.1\%$ от всички анкетираните тези рискове са минимални (Фигура 1). Намираме броя на жените, отговорили с този

отговор, за застрашително висок. За съжаление повече от половината от анкетираните жени попадат в групата на непознатите. Считаме, че е крайно недопустимо днес, в държава, претендираща за развито здравеопазване, две от всеки три пациентки да не осъзнават сериозността на риска от развитие на карцином на маточната шийка.

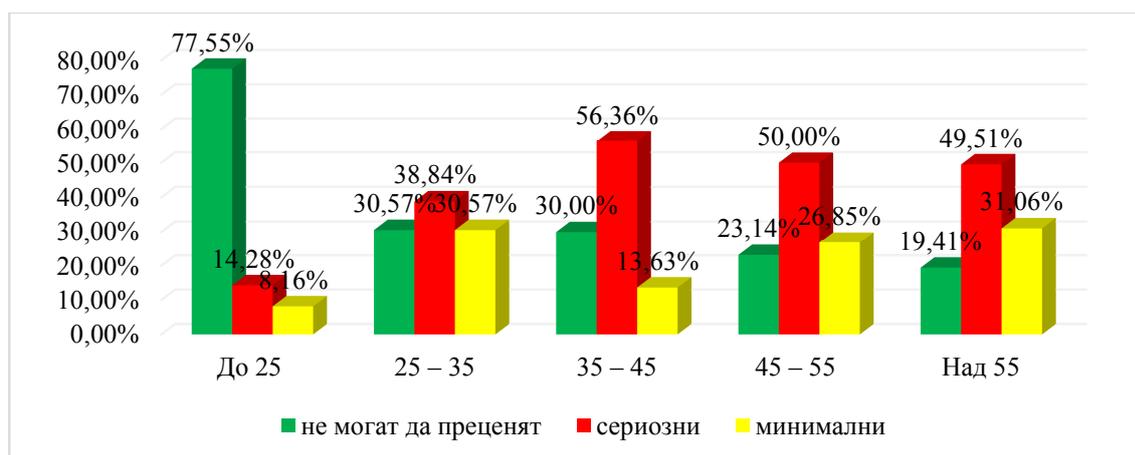
Фигура 1. Разпределение на анкетираните според мнението им относно рисковете от карцином на маточната шийка

Решихме да проучим кои са факторите, оказващи най-голямо влияние върху запознатостта на пациентките по настоящия въпрос. Оказа се, че образованието и възрастта на анкетираните оказват най-голямо влияние върху познанията им.

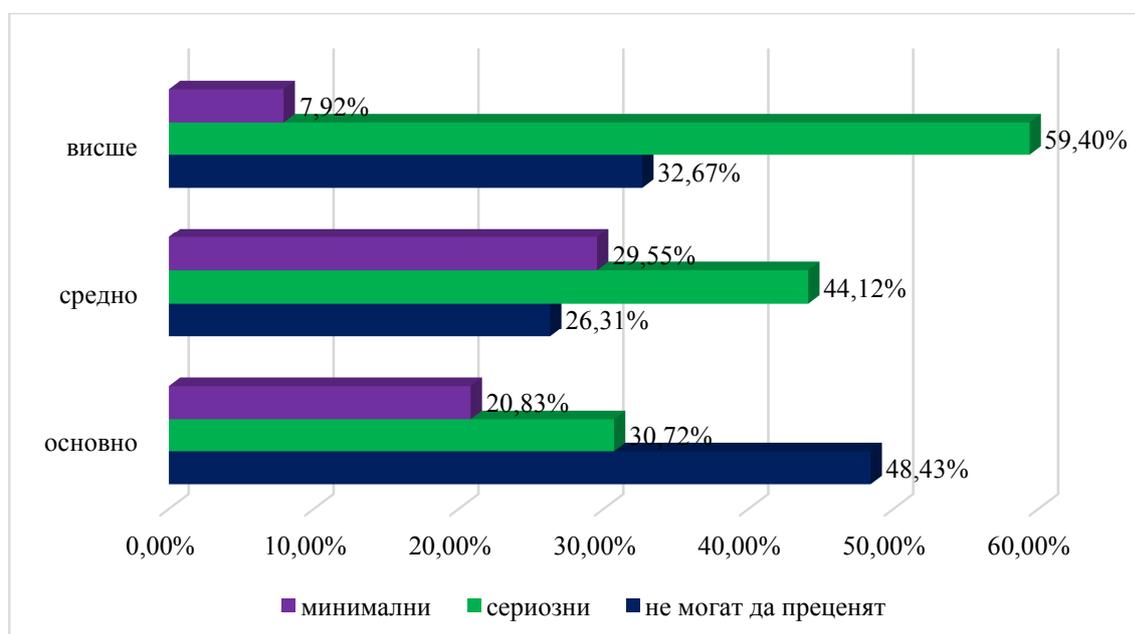
При анкетираните под двадесет и пет годишна възраст е изключително трудно да се намери момиче, заявяващо, че познава добре рисковете от развитие на карцином на маточната шийка. $77,55 \pm 1.8\%$ от всички анкетирани в тази възрастова група са споделили, че не познават тези рискове. С увеличаване на възрастта във възрастовата група между 25 и 35 години се повишава и делът на жените, намиращи риска от развитие на РМШ за сериозен и заслужаващ ежегодна профилактика. Този дял става най-висок при жените над тридесет и пет годишна възраст (Таблица 1, Фигура 2). Изчисленият λ на Комогоров Смирнов потвърждава алтернативната хипотеза $P < 0.001$ ($\lambda = 7.03$).

Таблица 1. Влияние на възрастта върху мнението на жените относно рисковете от развитие на карцином на маточната шийка

Мнение		не могат да преценят	сериозни	минимални
Възраст	Брой 540 - 100%	191	228	121
до 25	98	76 – 77,55%	14 – 14,28%	8 – 8,16%
25 – 35	121	37 – 30,57%	47 – 38,84%	37 – 30,57%
35 – 45	110	33 – 30,00%	62 – 56,36%	15 – 13,63%
45 – 55	108	25 – 23,14%	54 – 50,00%	29 – 26,85%
над 55	103	20 – 19,41%	51 – 49,51%	32 – 31,06%

Фигура 2. Влияние на възрастта върху познанията на жените относно рисковете от развитие на карцином на маточната шийка

Фигура 3. Влияние на образованието върху информираността на жените относно рисковете от развитие на карцином на маточната шийка

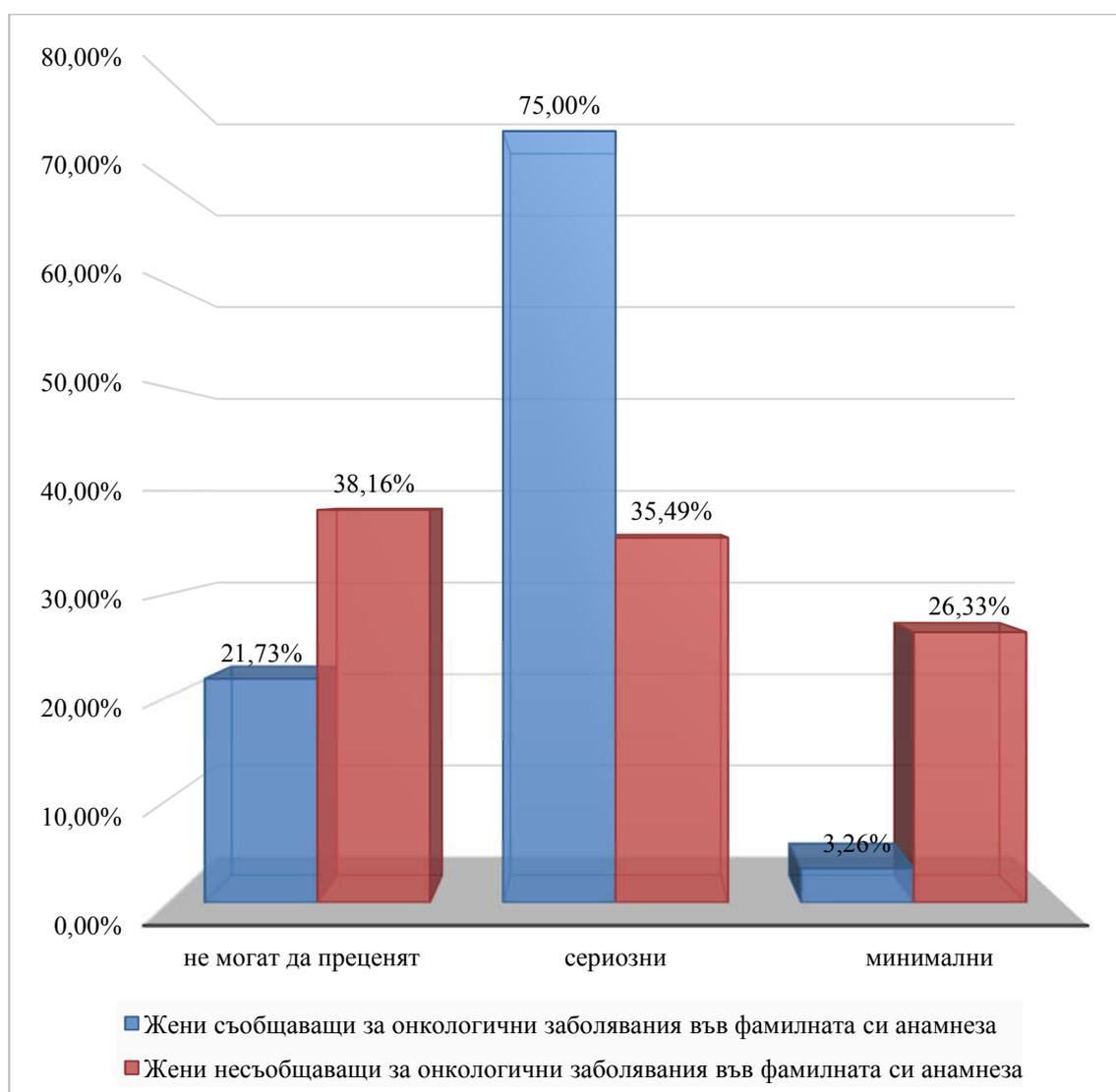
Повишаването на образоваността на анкетираните също е фактор, който оказва влияние върху познанията им относно рисковете от развитие на карцином на маточната шийка. Най-много жени, познаващи тези рискове, се срещат в групата на висшистките, а най-малко – при жените с основно образование (Фигура 3, Таблица 2).

Таблица 2. Влияние на образованието върху информираността на жените относно рисковете от развитие на карцином на маточната шийка

образование		основно	средно	висше
мнение	брой	192	247	101
не могат да преценят	191	93 – 48,43%	65 – 26,31%	33 – 32,67%
сериозни	228	59 – 30,72%	109 – 44,12%	60 – 59,40%
минимални	121	40 – 20,83%	73 – 29,55%	8 – 7,92%

Наличието на онкологични заболявания във фамилната анамнеза на анкетираните е друг основен фактор, оказващ влияние върху сериозността, с която анкетираните приемат риска от развитието на карцином на маточната шийка. Оказа се, че при жените, имащи преки роднини, боледували от онкологични заболявания, процентът на тези, осъзнаващи сериозността на рисковете от развитие на цервикален карцином, е по-висок в сравнение със същия за всички останали анкетиранни жени (Фигура 3, Таблица 2).

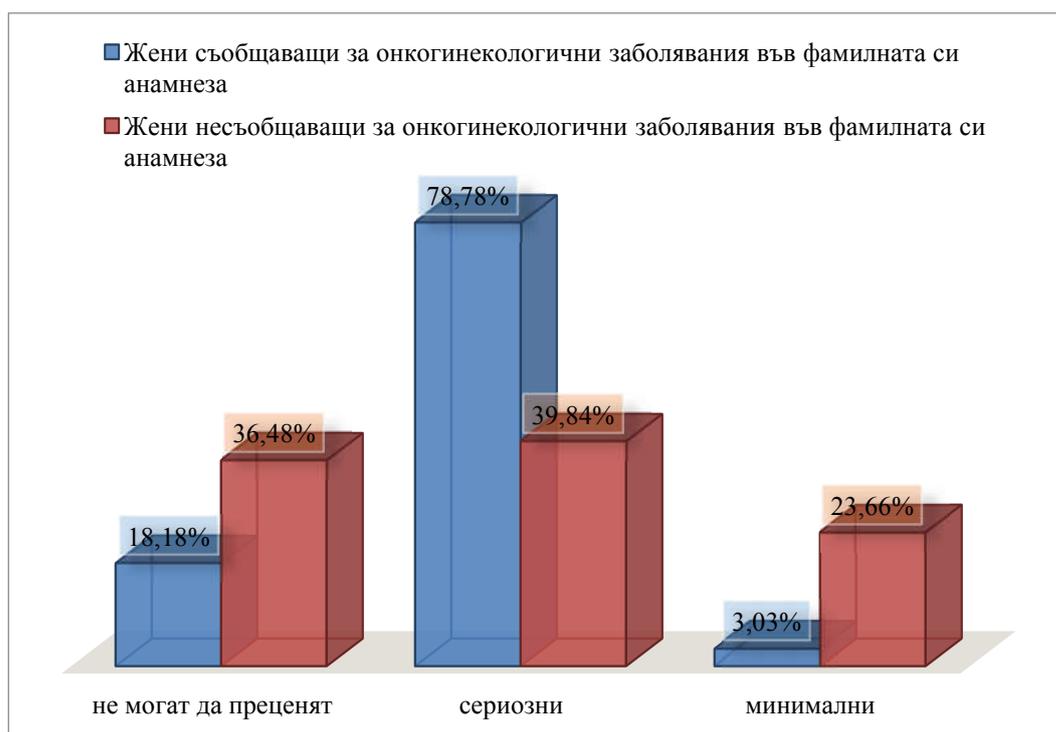
Тази закономерност е още по-силно изразена, ако сравним групата на жените, имащи в рода си онкологични заболявания на женските полови органи с общите данни, получени по същия въпрос. (Фигура 4, Таблица 3). Най-много жени, намиращи като сериозни рисковете от развитие на карцином на маточната шийка, се срещат в групата на жените, имащи същото заболяване във фамилната си анамнеза (Фигура 5, Таблица 4).

Фигура 4. Разпределение на анкетираните жени с данните за наличие на онкологични заболявания в рода според мнението им относно риска от карцином на маточната шийка, сравнени със същите данни за всички анкетиранни

Таблица 3. Разпределение на анкетираните жени с данните за наличие на онкологични заболявания в рода според мнението им относно риска от карцином на маточната шийка, сравнени със същите данни за всички анкетирани

анамнеза		Жени, съобщаващи за онкологични заболявания във фамилната си анамнеза	Жени, несъобщаващи за онкологични заболявания във фамилната си анамнеза
мнение	брой	92	448
не могат да преценят	191	20 – 21,73%	171 – 38,16%
сериозни	228	69 – 75,00%	159 – 35,49%
минимални	121	3 – 3,26%	118 – 26,33%

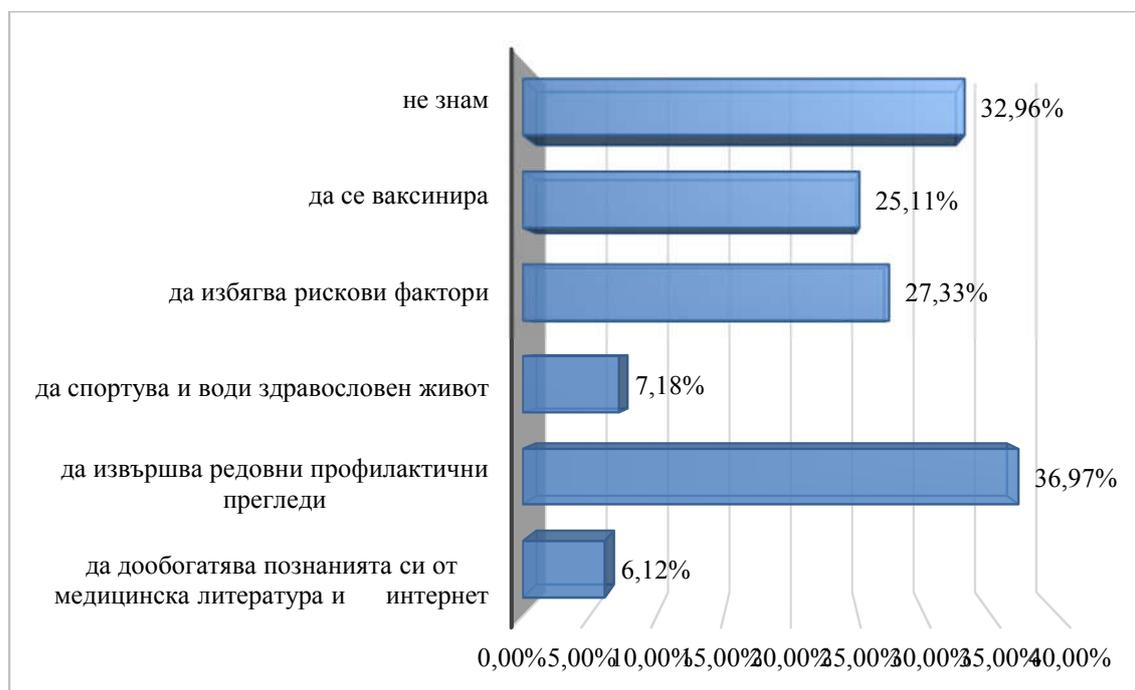
Фигура 5. Разпределение на анкетираните жени с данните за наличие на онкогинекологични заболявания в рода според мнението им относно риска от карцином на маточната шийка, сравнени със същите данни за всички анкетирани.

Таблица 4. Разпределение на анкетираните жени с данните за наличие на онкологични заболявания в рода си според мнението им относно риска от карцином на маточната шийка, сравнени със същите данни за всички анкетирани

образование		Жени, съобщаващи за онкогинекологични заболявания във фамилната си анамнеза	Жени, несъобщаващи за онкогинекологични заболявания във фамилната си анамнеза
мнение	брой	33	507
не могат да преценят	191	6 – 18,18%	185 – 36,48%
сериозни	228	26 – 78,78%	202 – 39,84%
минимални	121	1 – 3,03%	120 – 23,66%

След като установихме и анализирахме познанията на анкетираните жени относно сериозността на риска от развитие на рак на маточната шийка решихме да

проучим какво според тях може да се направи, за да се понижат тези рискове, или с други думи какво според тях могат да направят, за да се предпазят от рак на маточната шийка.

Фигура 6. Разпределение на анкетираните жени според мнението им относно начините да понижат риска от развитие на карцином на маточната шийка.

Като най-голям проблем намираме факта, че $32,96 \pm 1.61\%$ от анкетираните нямат ясна идея за това как биха могли да се предпазват от развитието на карцином на маточната шийка (Фигура 6).

Най-много от участничките в проучването ($36,97 \pm 1.2\%$) мислят, че най-добре биха се предпазили от развитие на карцином на маточната шийка чрез извършването на редовни профилактични прегледи. Втора по численост ($27,33 \pm 1.21\%$) е групата на жените, които са на мнение, че познаването и избягването на рисковите фактори е в основата на добрата профилактика и предпазване от заболяването. За наша радост не са малко и жените ($25,11 \pm 1.21\%$), които са на мнение, че ваксинацията също има изключително важно значение за предпазването им от възникване на рак на маточната шийка.

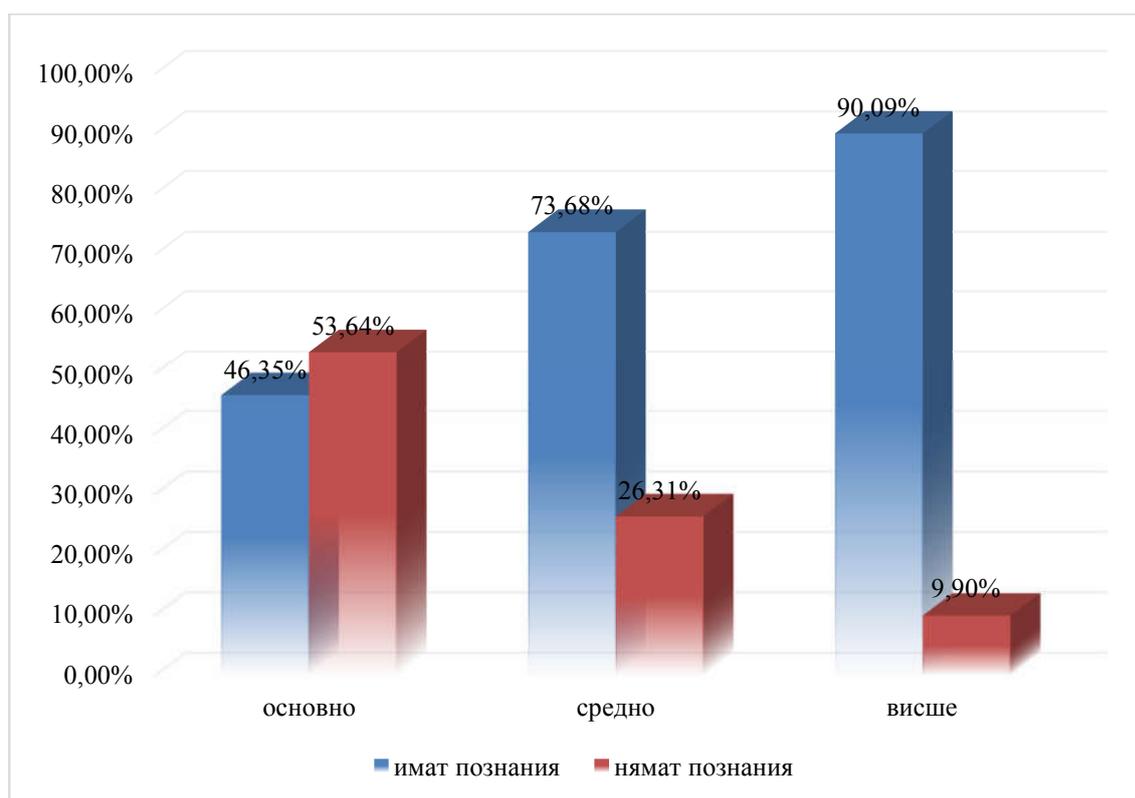
Участничките в анкетното проучване имаха право да посочват повече от едно твърдение като правилен отговор и затова общият процент от всички отговори е по-голям от сто.

Според получените отговори по въпроса разделихме анкетираните в две групи. Първата са тези, които нямат мнение и са отговорили само с „не мога да преценя“. Втората са тези, които имат мнение и претендират да имат познания какво според тях могат да направят, за да се предпазят от рак на маточната шийка, т.е. посочили са един или повече от възможните отговори за верни.

Установихме, че повишаването на образованието на анкетираните оказва влияние върху познанията им по въпроса, т.е. с повишаването му броят на жените имащи познания за това как могат да се предпазват от карцином на маточната шийка, се повишава (Таблица 5, Фигура 7).

Таблица 5. Влияние на образованието върху познанията на анкетираните, свързани с начините за понижаване на риска от развитие на карцином на маточната шийка

образование	брой	имат познания	нямат познания
основно	192	89 – 46,35%	103 – 53,64%
средно	247	182 – 73,68%	65 – 26,31%
висше	101	91 - 90,09%	10 – 9,90%
общо	540	362	178

Фигура 7. Влияние на образованието върху познанията на анкетираните, свързани с начините за понижаване на риска от развитие на карцином на маточната шийка

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Относително голям е дялът на жените, заявяващи, че не могат да преценят какви са за тях рисковете от развитие на рак на маточната шийка. Образованието и възрастта на анкетираните оказват най-голямо влияние върху познанията им относно рисковете от развитие на рак на маточната шийка. Почти една четвърт от анкетираните нямат ясна идея за това как биха могли да се предпазват от развитието на карцином на маточната шийка. Най-много от участничките в проучването мислят, че най-добре биха се предпазили от развитие на ендометриален карцином чрез извършването на редовни профилактични прегледи. Повишаването на образованието на анкетираните оказва влияние върху познанията им по въпроса, т.е. с повишаването му броят на жените, нямащи мнение за това как да се предпазват от карцином на маточната шийка, се понижава.

ЛИТЕРАТУРА

1. Alvarez EA, Brady WE, Walker JL, et al. Phase II trial of combination bevacizumab and temsirolimus in the treatment of recurrent or persistent endometrial carcinoma: a Gynecologic Oncology Group study. *Gynecol Oncol.* 2013 Apr;129(1):22-7. Epub 2012 Dec 20.
2. Bray, F., et al., Endometrial cancer incidence trends in Europe: underlying determinants and prospects for prevention. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev*, 2005. 14(5): p. 1132-[26]Beining RM, Dennis LK, Smith EM, Dokras A. Meta-analysis of intrauterine device use and risk of endometrial cancer. *Ann Epidemiol.* 2008;18:492-499.
3. Cardenes HR, Look K, Michael H, Cerezo L. Endometrium. In: Halperin EC, Perez CA.
4. Brady LW, eds. Perez and Brady's Principles and Practice of Radiation Oncology. 5th ed. Philadelphia, Pa: Lippincott Williams and Wilkins; 2008: 1610-1628.
5. European age-standardised rates calculated by the Statistical Information Team at Cancer Research UK. 2011, using data from GLOBOCAN 2008, v1.2, IARC.
6. Evans JM, Donnelly LA, Emslie-Smith AM, et al. Metformin and reduced risk of cancer in diabetic patients. *BMJ.* 2005;330:1304–1305.
7. Fukuda K, Mori M, Uchiyama M, et al. Prognostic significance of progesterone receptor immunohistochemistry in endometrial carcinoma. *Gynecol Oncol.* 1998 Jun;69(3):220-5.
8. Galizia G, Gemei M, Orditura M, Romano C, Zamboli A, Castellano P. Lieto E. Postoperative Detection of Circulating Tumor Cells Predicts Tumor Recurrence in Colorectal Cancer Patients. *Journal of gastrointestinal surgery : official journal of the Society for Surgery of the Alimentary Tract.* Jun 28 2013.
9. Evans JM, Donnelly LA, Emslie-Smith AM, et al. Metformin and reduced risk of cancer in diabetic patients. *BMJ.* 2005;330:1304–1305.
10. Fukuda K, Mori M, Uchiyama M, et al. Prognostic significance of progesterone receptor immunohistochemistry in endometrial carcinoma. *Gynecol Oncol.* 1998 Jun;69(3):220-5.
11. Maki, DG. And Tambyah, PA. “Engineering out the risk for infection with urinary catheters.”, *Emerg. Infect. Dis.* 2001, 7 (2), 342-347.
12. Eggimann, P., Sax, H. and Pittet, D. “Catheter-related infections”, *Microbes Infect.*, 2004, 6 (11): 1033-1042.
13. Ronald, A. “The etiology of tract infection: traditional and emerging pathogens”. *Dis. Mon.* 2003, 6 (11): 1026-1032.
14. Raz, R., Colonder, R. and Kunin, CM. “Who are you – Staphylococcus saprophyticus?”, *Clin. Infect. Dis.*, 2005; 40 (6), 896-898.
15. Martin, G.S., Mannino, D.M., Eaton, S. and Moss, M. “The epidemiology of sepsis in the United States from 1979 through 2000.”, *N. Engl. J. Med.*, 2003; 348 (16): 1546-1554.
16. Alberti, C. et al. “Epidemiology of sepsis and infections in ICU patient from an international multicentre cohort study”, *Int. Care Med.*, 2002; 28 (2): 108-121.
17. Rubin, R.H., Shapiro, E.D., Andriole, V.T. et al. “General guidelines for the evaluation of new anti-infective drugs for the treatments of UTI”, *The European Society of Clin. Microb. and Infect. Diseases*, 1993, pp 240-310.
18. Nicolle LE. Uncomplicated urinary tract infection in adults including uncomplicated pyelonephritis. // *UrolClin North Am* 35 (1). 2008. DOI:10.1016/j.ucl.2007.09.004. c. 1 – 12, v.

19. DR и др. Diagnosis and management of urinary tract infection and pyelonephritis.. // Emergency medicine clinics of North America 29 (3). 2011 Aug. DOI:10.1016/j.emc.2011.04.001. с. 539 – 52.

20. Colgan, R и др. Diagnosis and treatment of acute uncomplicated cystitis. // American family physician 84 (7). 2011-10-01. с. 771 – 6.